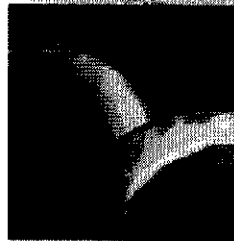

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE • BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 • INFO@GOIJC.ORG • WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos: Timeless Lessons from the Weekly Parsha

Shlach

Violation & Volition

Rabbi Shmuel Silber

May 29, 2013

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חנה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
תהא נשמתם צרורות בצרור החיים MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

1. במדבר פרק טו פסוקים לב-לו

לב ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש עצים ביום השבת: לג ויקריבו אתו המצאים אתו מקשש עצים אל-משה ואל-אהרן ואל כל-העדה: לד ויניחו אתו במשמר כי לא פרש מה-יעשה לו: לה ויאמר יהוה אל-משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל-העדה מחוץ למחנה: לו ויצאו אתו כל-העדה אל-מחוץ למחנה וירגמו אתו באבנים וימת כאשר צוה יהוה את-משה:

Verse 32: Bnei Yisroel were in the desert, and they found a man gathering wood on the day of the Shabbos. Verse 33: Those who found him brought him near--- he who was gathering wood--- to Moshe and to Aharon, and to the entire congregation. Verse 34: They placed him under guard since it was not specified, what was to be done to him. Verse 35: Ad-noy said to Moshe: "That man shall be put to death, the entire congregation shall stone him beyond the encampment." Verse 36: The entire re congregation brought him outside beyond the encampment, and they stoned him with stones, and he died, just as Ad-noy commanded Moshe.

2. אוננים לתורה במדבר פרק טו פסוק לב

(לב) ויהיו ב"י במדבר. הקדמה זו לט' מקשש נראית כמוזרה. וא"ל שבגנותו דבר הכתוב. שאע"פ שהיו ב"י אז במדבר ולחמם נתון ומימיהם נאמנים, באין חריש וקציר, ולא היה משום „נסיון" לשמור את השבת, ואעפ"כ נמצא מקשש עצים ביום השבת, אם כי אפשר היה לאכול את המן (אם שכח ולא אפה ולא בשל מע"ש) כמות שהוא.

3. רש"י במדבר פרק טו פסוק לב

(לב) ויכיו בני ישראל במדבר וימצאו - בגנותן של ישראל דבר הכתוב, שלא שמרו אלא שבת ראשונה, ובשניה בא זה וחללה:

4. חזקוני במדבר פרק טו פסוק לב

וימצאו איש מקשש עצים פירש"י בגנותן של ישראל דבר הכתוב שלא שמרו אלא שבת ראשונה וכשניה בא זה וחללה נמצאת למד שהמקושש היה בשנה ראשונה.

5. העמק דבר (נצי"ב) במדבר פרק טו פסוק לב בא"ד וימצאו

Ⓟ זה הלשון, אלא שכל הדור היו פרוצים בחלול שבת, ומשום הני הוצרך משה ונ"ד להעמיד שומרים ומשגיחים כמו שעשה כן נחמיה הפחה בשעתו בשביל שהיו פרוצים, והכי אומא בש"ע או"ח שלהי הלכות יוס טוב דבית דין מחויבים ליום טוב להעמיד שומרים שלא יהיו נכשלים בעצירה, והכל למדים מדכתיב וימצאו: (לב) א"ל משה וא"ל

Ⓐ]וימצאו. ויראו מיבעי, מכאן דרשו נספרי שמה העמיד שומרים על זה, ופי' ואם כן חסכו ומלאו. וטעם שהעמיד הוא משום שהיה הדור פרוץ בחלול שבת כמבואר נספרי יחזקאל כי שחללו שבת מאד במדבר, ולא כוון הנביא על שילאו בשנת ראשונה ללקוט, ולא על מעשה זה דמקושש, דלא שייך לומר על מקרה

Rav Naftali Zvi Yehuda Berlin, (b. Mir, Russia, 1816 - d. Warsaw, Poland, August 10, 1893), also known as Reb Hirsch Leib Berlin, and commonly known by the acronym Netziv, was the dean of the Volozhin Yeshiva and author of several works of rabbinic literature in Lithuania.

6. רמב"ן במדבר פרק טו פסוק לב

(לב) ולפרשה הזאת סמך אחריה ענין המקושש, כי היה בזמן הזה אחר מעשה המרגלים על דרך הפשט. וזה טעם ויהיו בני ישראל במדבר – כי בהתאחר שם העם בגזרה הנזכרת היה המאורע הזה:

Approach #1:

7. תלמוד בבלי מסכת שבת דף צו עמוד ב

תנו רבנן: מקושש זה צלפחד, וכן הוא אומר + במדבר טו+ ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגר' ולהלן הוא אומר + במדבר כז+ אבינו מת במדבר, מה להלן צלפחד, אף כאן צלפחד, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי יהודה בן בתירא: עקיבא, בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין. אם כדבריך, התורה כיסתו ואתה מגלה אותו! ואם לאו – אתה מוציא לעז על אותו צדיק.

8. תוספות מסכת בבא בתרא דף קיט עמוד ב

... נראה לרשב"א דסבר לה כמ"ד (שבת דף צו:): צלפחד היינו מקושש ומעשה המקושש היה בתחלת ארבעים מיד אחר מעשה מרגלים דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחויבין במצות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים ולא נשאו עד סוף ארבעים שנה כדמוכחי קראי.

9. העמק דבר (נצי"ב) במדבר פרק טו פסוק לב ד"ה ויהיו

ⓑ

שפטורים ממנוה עד שיבואו לארץ ישראל, ולזה
צ"ל המקושש להראות שימחו אותו על חלול שבת,
משום הכי כתיב ויהיו בני ישראל במדבר. שזה גרס מעשה המקושש:

Ⓐ

העון יולאם מנפש החוטאת: (לב) ויהיו בני ישראל במדבר. הוא מיותר, והלא ידענו זה, אלא כמו שכתבו החסידים ב"נ דף ק"ט ב' בשם מדרש, שהמקושש נתכוין לשם שמים, דישראל סגרו דאין החורה נוגת אלא 'ארץ ישראל, וכמ"ל בספר ויקרא כ"ו ל"ו ובכ"מ, ומעשה שנגזר עליהם להיות ארבעים שנה במדבר ולהיות גולים ממקום למקום, היה להם דין גלות, ומשום הכי לא הקריבו קרבנות נזיר, להכי כספורים

10. תלמוד בבלי מסכת נזיר דף כג עמוד ב

אמר ר"נ בר יצחק: גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה.

11. רש"י מסכת נזיר דף כג עמוד ב

גדולה עבירה לשמה – כלומר לשם מצוה.

12. שפת אמת פרשת שלח

איתא נזוס"ק כי הערנגלים חשבו סבא אכן רישין
וצלפעל לא חכי להיות רישין. אכן לכאורה
מלאם כי ודאי כל מה שאמרו הערנגלים הי' בעצור

13. ספר מסילת ישרים פרק כ

והנהגה מה שצריך להבין הוא כי אין לדון דברי החסידות על מראיהן הראשון, אלא צריך לעיין ולהתבונן עד היכן תולדות המעשה מגיעות, כי לפעמים המעשה בעצמו יראה טוב, ולפי שהתולדות רעות יתחייב להניחו, ולו יעשה אותו יהיה חוטא ולא חסיד.

14. ספר מסילת ישרים פרק כ

הרי לך שאין לדון בחסידות המעשה באשר הוא שם לבד, אך צריך לפנות כה וכה לכל הצדדין שיוכל שכל האדם לראות, עד שידון באמת איזה יכשר יותר העשיה או הפרישה.

Approach #2:

15. מעין בית השואבה (שכ"ז)

(ב)

וברש"י הביא דברי הספרי בגנותן של ישראל דבר הכתוב שלא שמרו אלא שבת ראשונה ובשניה בא זה וחללה, ע"כ. ויש לעיין אם בגנותם מדבר א"כ מה זה שאמרה התורה לשון חשיבות לקרותם "בני ישראל", והול"ל ויהיו "העם" במדבר.

(א)

(טו,לב) ויהיו בני ישראל במדבר
וימצאו איש מקשש עצים ביום
השבת

אמנם כשנעיין בדבר שהיה רק אחד שחלל את השבת מבין סי' רבוא אנשים לבד הנשים והטף, תתעורר הקושיא איזה גנות יש בזה. אבל באמת כיון שהיו אז בני ישראל במדרגה גבוהה במצב של "בני ישראל", על כן אף החילול של יחיד נחשב כאילו לא שמרו הקהל את השבת. משל לבגד לבן הנלבש לתפארת שאף טפת דיו כחודל יחשב ללכלוך הבגד, אף שעל בגד אחר לא היה ניכר כלל, כמו כן גנותן של ישראל הוא דווקא מחמת היות "בני ישראל" במדבר.

Approach #3:

16. רבינו בחיי במדבר פרק טו פסוק לב

.... ויתכן לפרש עוד כי לפי שאמר למעלה: "והעמלקי והכנעני יושב בעמק", כלומר לארוב לכם, "מחר פנו וסעו לכם המדבר", שיחזרו לאחוריהם דרך ים סוף, הגיד בכאן הכתוב כי עשו כדבר השם יתברך ונסעו לאחוריהם המדבר דרך ים סוף, ותכף בואם שם במצות ה' יתעלה אירע ענין המקושש, ולפיכך אמר: "ויהיו בני ישראל", לכאור כי הם גרמו עברה זו מפני חטאם שהוצרכו לחזור לאחוריהם, שהרי עבירה גוררת עבירה.

17. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כט עמוד א

... וכתוב + במדבר י"ד+ ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם כלילה ההוא. אמר רבה אמר רבי יוחנן: (אותו היום ערב) + מסורת הש"ס: אותה לילה לילה + תשעה באב היה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם בכיתם בכיה של חנם – ואני קובע לכם בכיה לדורות ...

18. משנה מסכת אבות פרק ד

בן עזאי אומר ... שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה

(ג)

Approach #4:

19. Windows To The Soul (Rabbi Dr. Michael Bernstein): Parshas Shelach (pg 108)

A How does this episode connect to the preceding incident of the spies? Furthermore, what is the purpose of the seemingly superfluous information that the people of Israel were "in the desert (*bamidbar*)"?

B The expression "they found a man gathering wood" is also puzzling. Ordinarily, the Torah would state that "there was a man gathering wood." The words "they found" implies that people were looking. What does this mean? The *Sifrei* explains that Moses posted sentries to watch for any violations of the Sabbath. If so, a new question arises. Why did Moses choose to investigate the nation's Sabbath observance at this point?

C Moses understood that the Jewish people's eagerness to send spies and readiness to accept their slanderous report reflected a collective failure of trust in God's providence. Opposed to this, Sabbath observance reinforces and gives testimony to God's general providence over mankind and His particular providence over the Jewish people; the Torah describes the Sabbath as a remembrance of the Creation and the Exodus. Presumably, Moses suspected that the collective deficiency in trust would manifest itself in a lax attitude toward Sabbath observance. Therefore, he posted sentries to warn against transgression and apprehend any violators. By raising the general level of Sabbath observance in the aftermath of the spies, Moses addressed their deficiencies and reinforced their collective trust in God.

D Now let us consider for a moment. What did the wood gatherer intend to do with the wood? Rashi, in his commentary on the Talmud (*Beitzah 33b*), states that the primary use of wood is for construction. Let us then assume the wood gatherer intended to build a wooden house. Ever since entering the desert over a year earlier, the Jewish people had lived in tents. Faced with forty years in the desert, however, a wooden house beckoned as a more secure and comfortable abode than a tent. Thus, the wood gatherer sought security, because he lacked sufficient trust in God, the very flaw that had caused the disaster of the spies. The Torah emphasizes this last point with the gratuitous statement that they were "in the desert (*bamidbar*)."

20. במדבר פרק יד

לט וידבר משה את הדברים האלה אל-כל-בני ישראל ויתאבלו העם מאד: מ וישכמו כבקר ויעלו אל-ראש-ההר לאמר הננו ועלינו אל-המקום אשר-אמר יהוה כי חטאנו: מא ויאמר משה למה זה אתם עברים את-פי יהוה והוא לא תצליח: מב אל-תעלו כי אין יהוה בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם:

39. Moses related all these words to the children of Israel, and the people mourned greatly. 40: They arose early in the morning and ascended to the mountain top, saying, "We are ready to go up to the place of which the Lord spoke, for we have sinned. 41. Moses said, "Why do you transgress the word of the Lord? It will not succeed. 42: Do not go up, for the Lord is not among you, [so that] you will not be beaten by your enemies.